

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. H.C. van der Ent, Elburg;
Ds. H. van Leeuwen, Driebergen; Ds. L.W. van der
Meij, Alphen a.d. Rijn; Ds. D. Slagboom, Katwijk aan
Zee; Ds. M.C. Tanis, Slidrecht-Centrum; Ds. M.
Vlietstra, Zeist; Ds. P. van Zonneveld, Driebergen; A.
Beukers, Alphen a.d. Rijn en Joh. van der Lee,
Alphen a.d. Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
4231 BP Meerkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d
Rijn, tel. 01720 - 74202, postrek. 70.43.50, t.n.v. de
administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen
a/d Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs
voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar.
Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

Een lofzang op de weg naar het kruis

En als zij de lofzang gezongen hadden,
gingen zij uit naar de Olijfberg.
Mattheüs 26 : 30.

Een lofzang op weg naar het kruis! Hoe kan dat? Hoe rijmt zich dat met elkaar? De Heere Jezus heeft met Zijn discipelen voor de laatste maal het Pascha gevierd. Aan de maaltijd heeft Hij Judas ontmaskerd als degene, die Hem zou verraden. Vervolgens heeft Jezus het Heilig Avondmaal ingesteld. En daarna zingen zij samen..... de lofzang! Dat was naar vast gebruik. Bij het Pascha zong men de psalmen 115-118, het z.g. "grote Hallelujah" voor al Gods goedertierenheden, en het laatste vers luidde: "Gij zijt mijn God, U zal ik loven!"

Hoe kunnen de discipelen, na alles wat Jezus gezegd heeft over Zijn aanstaand lijden en sterven, het nog opbrengen, om die liederen op de lippen te nemen? Is de ernst daarvan, is de werkelijkheid daarvan nog niet tot hen doorgedrongen?

Maar de Heere Jezus Zelf dan. Hij weet toch heel bewust en volkomen, wat Hem te wachten staat. Hoe kan Hij, met de gevloekte kruisdood voor ogen, nog "de lofzang" zingen? Nee, doorgronden kunnen wij het niet. Ons alleen erover heilig verbazen en dan in aanbidding buigen. Zulk een Koning heeft de kerk!

In die lofzang heeft Jezus het diepste doel van Zijn lijden geopenbaard. Het was toch Zijn spijze te doen de wil van Zijn hemelse Vader. Al lang geleden had Hij het Zijn discipelen gezegd: "Mijn spijs is, dat Ik doe de wil Desgenen, Die Mij gezonden heeft, en Zijn werk volbrengende." (Joh. 4 : 34). Zijn gehele leven was één zoeken van de eer van Zijn Vader, maar ook Zijn sterven zal God groot maken. Daarom kan Hij Gods lof bezingen, ook in het aangezicht van de dood. En die oude psalmen worden pas in Hem volle werkelijkheid: "Gij zijt Mijn God, U zal Ik loven!"

Nee, nog eens: het is niet te doorgronden. Ons alleen maar heilig verwonderen en in aanbidding neerknielen. Wie is toch Deze?

Er is nog een reden, waarom de Heere Jezus lof-zingend de Paaszaal kan verlaten op weg naar Gethsémané. Hij mag namelijk ook zien op de vreugde, die Hem is voorgesteld. Het is waar: Hij is Zich ten volle bewust van lijden en dood, maar ook van overwinning en leven. Zijn diepste "nederlaag" zal de grootste overwinning worden. Hij gaat afdalen in de zwarte nacht van zonde en vloek, maar niet om daarin onder te gaan voor eeuwig. Integendeel! In die weg zal Hij al Gods deugden opluisteren, zal Hij satans kop vermorzelen, dood en hellemacht overwinnen en zo Zijn eeuwig beminde, uitverkoren bruidskerk tot de overwinning voeren.

Christus heeft gezongen onder het kruis, omdat Hij reeds aanschouwde die grote schare, die door Zijn kruis het leven zou ontvangen.

Zingen onder het kruis, dat heeft de Borg kunnen doen, omdat Hij in Zijn bitterst lijden nog zien mocht op de goedertierenheid van Zijn Vader. En nu is dit het wonder van Zijn liefde, dat Hij ook aan de Zijnen

diezelfde "kunst" leert: psalmen zingen in de nacht; onder alle beproeving en moeite toch blijdschap.

Leerden we dat grote wonder al kennen? U bent geslagen, gebeukt door het leven; uw wonden doen pijn; u kunt niet meer echt blij zijn; de glans is er af. Dat is uw kruis.

Maar de Heilige Geest kan u leren danken onder dat kruis: "Ik zal Zijn lof, zelfs in de nacht, zingen.....".

Ook dat is een zalige vrucht van het lijden van Hem, Die met een lofzang op de lippen en in het hart naar Golgotha ging.

Wat dunkt u van deze Christus?

Ds. M. Vlietstra.

Van de administratie

We mochten in de afgelopen periode f 1022,- aan giften voor ons blad ontvangen en konden 2 nieuwe abonnees inboeken. Hartelijk dank voor de ontvangen giften en de nieuwe abonnees heten we welkom in ons lezersbestand.

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

Van de Redactie

Voor de school van Dundas en Hamilton ontving ik per bank van HKW weer een gift van f 200,-, waarvoor onze hartelijke dank. Inmiddels heb ik een bedrag van f 10.300,- naar de penningmeester van het schoolbestuur overgemaakt. Dit bedrag zal daar van harte welkom zijn, mede in verband met extra uitgaven, o.a. voor de aanschaffing van een schoolbus.

B.

Ontmoetingsdag

We willen weer herinneren aan de ontmoetingsdag, die D.V. zal worden gehouden op zaterdag 25 april a.s. in het kerkgebouw van de Chr. Geref. kerk te Slidrecht-centrum. Het programma is als volgt:

morgensamenkomst, aanvang 10.30 uur:

opening: Ds. G. Blom te Meerkerk

spreker: Ds. J. Veenendaal te

Barendrecht

slotwoord: Ds. G. Bouw te Scheveningen.

Pauze

middagsamenkomst, aanvang 2 uur:

opening: Ds. K. Hoefnagel te Nieuwpoort

spreker: Ds. H.C. van der Ent te Elburg

slotwoord: Ds. M.C. Tanis te Slidrecht-centrum.

We zijn ervan overtuigd, dat velen geen herinnering nodig hebben. Er zijn vele trouwe bezoekers van onze ontmoetingsdagen en zij zien weer uit naar deze dag. Voor anderen kan een kleine herinnering van belang zijn om te besluiten ook (weer) te gaan. Alle belangstellenden zijn van harte welkom. Het kerkgebouw is groot genoeg om zeer velen te ontvangen.

We wijzen er op, dat de kosten van de kerk van Slidrecht-centrum het weer zo geregeld heeft dat reizigers per trein met een schoolbusje worden afgehaald. Het is mogelijk dat er zoveel bezoekers per trein komen dat niet alle bezoekers in één keer kunnen worden vervoerd. Dan moeten de bezoekers die niet dadelijk mee kunnen even wachten op de volgende rit. Ze kunnen er op rekenen

dat alle reizigers per trein van het station naar het kerkgebouw zullen worden vervoerd. Na afloop van de ontmoetingsdag zullen zij ook weer naar het station worden gebracht.

B.

De betekenis van het "bloed" in de Bijbel

5.

"De bloed-plenging van het offer".

Vooraf een kleine correctie uit de vorige les over de "voorbrenning" of "presentatie" van het offer.

We gebruikten het woord "voorbereiding". Maar hier moest staan: "voorbrenning". Want dit betreft de "presentatie" van het offer. En dat mocht! Dat was gepermitteerd. Neen! Niet dus door "verdiende" rechten, maar door *verkrege*n rechten, dus als genade-gaven! Alzo echter ook met "blijdschap", zoals wij dit beluisteren uit de mond van de dichter in psalm 26 : 8:

"Wat blijdschap smaakt mijn ziel.

Wanneer ik voor U kniel

In 't huis, dat Gij U hebt gesticht!"

Thans echter nog een en ander over de "BLOED-PLENGING" van de offers en wel als laatste handeling.

In onze derde les hebben we al reeds opgemerkt, dat, hoe noodzakelijk en voor naam de "slachting" van het offerdier ook was, zij was toch niet de allervoornaamste handeling. Want dát was de "besprenging" of "plenging" van het offerbloed. En juist hierin lag de eigenlijke kern van al de offeranden! Deze was zonder meer niet gelegen in de UITSTORTING van het bloed zelf, maar..... in wat mét het uitgestorte bloed gedaan werd. En dat was juist het feit, dat het offerbloed terecht kwam op de plaats van de verzoening, namelijk op het altaar! Want dáár werd het offer door God *aanvaard* voor een diepschuldig volk. En dat was namelijk: GETHSEMANÉ en GOLGOTHA! Daarom was het ook zo erg, dat Ezau *geen plaats des berouws* vond. Maar wat wordt dan Gethsemané en Golgotha een bron van de allerrijkste vertroosting voor een diepschuldig volk, dat mag ervaren door het geloof: "De schuld Uw volks hebt G'uit Uw boek gedaan;

Ook ziet Gij geen van hunne zonden aan." (Psalm 85 vs. 1).

Ja, want *dáár* is die ontzaglijke bloedstroom volkomen gestuit en haar verdoevende kracht ontnomen, ja alzo vrijgemaakt, opdat zij besteed kon worden voor de "liefde-dienst des Heeren".

Lezer(es) hebt u daarvan ook iets mogen ervaren?

Voorts iets over de vraag, waarover de "bloedplenging" ging en door wien zij uitgevoerd werd. Wel, we zien nu de priester naderen; want door hem werd de "bloedplenging" uitgevoerd. In feite had deze al plaats bij de besnijdenis, maar later door de priesterdienst in Israël, zoals bij de zondoffers, bij de brandoffers en bij de spijs- en drankoffers. Ge kunt dit lezen in Leviticus 4. Verder geschiedde deze bloedplenging bij de buitengewone offeranden, o.m. bij de verbondsoffers, bij de wijdings offers, bij de ijveroffers om de geslachtslinie zuiver te bewaren en te verzekeren; bij de moordoffers (bij "verslagenen" wanneer de moordenaar onbekend was gebleven); voorts bij

de "reinigings-wetten", wanneer men verontreinigd was door een dode aan te raken tijdens een veldslag; voorts bij *melaatsen*, bij wie alles was aangetast, zoals huizen, kleding enz.

Ten slotte denken we aan de bloedstorting, welke plaats had op de *Grote Verzoendag*, waarop de twee bokken stonden, de een om geslacht te worden en de andere, welke bestemd was om *weg gezonden* te worden naar de woestijn.

Voorts zien we de bloedplenging geschied bij Israël's *Paasfeest* (de herdenking van Israël's verlossing uit Egypte) en bij Israël's *Pinksterfeest*, of ook genoemd "het feest der weken", waarop het feestoffer werd gebracht, bestaande uit één geitebok ten zondoffer, uit 2 varren, een ram en 7 lammeren ten brandoffer met de bijbehorende spijsoffers, ja ook de "broden der eerstelingen", deze werden niet geofferd, maar *bewogen*. (Lev. 23 : 18-21).

We herinneren u nog aan het feest der *loofhutten*, ook wel genoemd "het feest der *inzameling*" ter gedachtenis van het feit van Israël's tocht door de woestijn na de uitleiding uit Egypte's diensthuis, het dankfeest voor de beëindigde oogst, waarbij men 7 dagen doorbracht in de gemaakte loofhutten en waarbij de bekende "waterplenging" plaats had. Dan ging de Hogepriester aan het hoofd van een priesterschaar en onder toeloop der feestgenoten naar de bron "Siloa", waar de waterplenging plaats had met de gouden kruik en gevolgd werd door heel de menigte, die 't uitjubelde: "Wij scheppen water met vreugde uit de fontein des heils!" Na weer enige offers hief men dan "de lofzang" aan, namelijk de psalmen 113 t/m 118, begeleid door gewijde muziek.

D.V. in een volgend nummer nog een en ander over de "bloedplenging", welke plaats had bij het slachten van duiven, bij de schuldoffers en brandoffers en de spijs- en drankoffers en bij de buitengewone offers. Lezer(es)! Nu zijn de "schaduwdiensten" alle vervuld door en in het grote Offer van Jezus Christus! Maar hebt u dat volkomen Offer ook over uw schuldige ziel mogen inroepen en steeds weer bij vernieuwing? Och, rusten we toch niet, opdat het niet voor eeuwig te laat zal zijn!

Dr.

v.L.

De weg Zijner getuigenissen

4.

Het vierde hoofdstuk van het boek van drs. De Vries heeft als titel: *De leer der Drie-eenheid en de verhouding tussen de kerk en het joodse volk*. Hij schrijft eerst over de leer aangaande God en het onderscheid tussen het Joodse en het Griekse denken. Hij schrijft o.a.: "Met het maken van een onderscheid tussen het Joodse/semitische denken en Griekse denken wordt ook geen recht gedaan aan het feit dat ieder mens naar Gods beeld is geschapen. Het al dan niet Jood-zijn maakt daar geen deel van uit. Op grond van de schepping naar het beeld van God mogen we spreken van fundamenteel gemeenschappelijke trekken tussen alle mensen. De mens is door God geschapen om Hem eeuwig te loven. Door de zondeval is het van ons uit onmogelijk om aan dit doel te beantwoorden. Voor ieder mens geldt dat zijn verstand verduisterd en zijn wil verdorven is. Als Paulus spreekt over de voorrechten van de Joden zoekt hij die niet in de structuur van hun denken, maar in het feit dat hun de woorden Gods zijn toebetrouwd. Het evangelie van Gods genade in Christus, waar zowel het Oude Testament als het Nieuwe Testament ons van spreekt, is de Joden een ergenis en de Grieken een dwaasheid. Alleen door de krachtadige roeping van God wordt het evangelie ons een kracht Gods tot zaligheid. Voor ieder mens, hetzij Jood, hetzij Griek is wedergeboorte nodig. Bij de wedergeboorte wordt ons verstand verlicht en onze wil vernieuwd. Bijbels gezien ligt ten aanzien van het denken de tegenstelling niet tussen het Joodse en Griekse denken, maar tussen het verlichte en onverlichte verstand."

Hierna volgen paragrafen over: *Het verbond met Abraham, Izak en Jacob in haar betekenis voor het Joodse volk en de christelijke kerk en: Zaligheid zonder de persoonlijke kennis van Jezus als de Christus?* Die vraag wordt duidelijk naar Gods Woord beant-

woord: "Alleen zij worden zalig die Jezus als de Christus belijden". "Een iegelijk, die gelooft, dat Jezus is de Christus, die is uit God geboren". (1 Joh. 5 vers 1). Zie blz. 70.

De volgende paragraaf gaat over de relatie van de christelijke kerk tot het Joodse volk en de Joodse godsdienst.

"De christelijke kerk heeft met het Joodse volk een bijzondere relatie. Aldus drs. De Vries op blz. 73. Hij schrijft dan verder: "Hoe ligt dit nu met de Joodse religie? Historisch gezien moet je zeggen dat de christelijke kerk en de Joodse synagoge een gemeenschappelijk verleden hebben.

Dat komt met name daarin tot uiting dat zowel de kerk als de synagoge het Goddelijk gezag van het Oude Testament aanvaarden. Het gemeenschappelijk bezit van het Oude Testament moet ons niet blind maken voor de onoverbrugbare kloof tussen het christelijk geloof en de Joodse religie. Juist daarom is het zo belangrijk het Joodse volk en de Joodse religie van elkaar te onderscheiden. De Jood (in de zin van: belijder/aanhanger van de Joodse religie) leest het Oude Testament wezenlijk anders dan de christen. Terwijl de christen het Nieuwe Testament erkent als de vervulling van het Oude Testament, leest de Jood het Oude Testament in het licht van de gedachte dat de mens zelf de wet kan vervullen. Deze gedachte is ook belichaamd in de Talmood. De Talmood is de neerslag van de inzettingen der vaderen waarover ook in het Nieuwe Testament gesproken wordt. De Talmood bestaat zelf weer uit twee delen de Misjna en de Gemara. De Misjna is omstreeks 200 na Chr. op schrift gesteld. De Gemara is weer een commentaar op de Misjna. Het is de neerslag van de discussies die over de Misjna gevoerd zijn. De bekendste Talmood is de Babylonische Talmood. Deze Talmood bevat het commentaar op de Misjna van de Babylonische Schriftgeleerden. Eeuwenlang zijn er namelijk in Mesopotamië grote Joodse gemeenschappen geweest. Naast de Babylonische Talmood is er ook de Palestijnse Talmood. De Babylonische Talmood is zo ongeveer aan het begin van de 6e eeuw na Chr. afgesloten. Voor het Jodendom is de Talmood normatief en gezaghebbend. De Talmood wordt gezien als het wettige vervolg op het Oude Testament. Als christenen moeten we dat ten ene male afwijzen. Wij belijden en geloven dat het Nieuwe Testament dat ons spreekt over Jezus als de beloofde Christus, het enige wettige vervolg op het Oude Testament is."

We nemen ook het slot van deze paragraaf over. Dat is ook het slot van hoofdstuk 4. Zie blz. 77.

"De relatie tussen de christelijke kerk en het Joodse volk is in zijn algemeenheid gesproken niet één van de meest verheffende zaken uit de kerkgeschiedenis. In dit opzicht zijn er vele zwarte bladzijden aan te wijzen. In de naam van Christus is aan het Joodse volk enorm veel leed berokkend in plaats dat zij door het getuigenis en de levenswandel van de christenen tot jaloersheid werd verwekt. Dat mag ons er echter niet toe brengen een wezenlijk onderscheid te maken tussen de roeping van de kerk ten opzichte van het Joodse volk en haar taak onder de andere volkeren der wereld. Het evangelie is een kracht Gods tot zaligheid, eerst de Jood en ook de Griek. In Christus zijn alle schatten van wijsheid en kennis verborgen. Onder de Oudtestamentische bedeling was er een levende verwachting dat de heidenen in het laatste der dagen zouden toevloeien tot Sion. Rahab en Babel zouden dan vermeld worden onder degenen die de Heere kennen. Hoe hebben de Oudtestamentische gelovigen naar deze gebeurtenissen uitgezien. Laat het dan bij de gemeente des Heeren onder de Nieuwtestamentische bedeling zo zijn, dat de tegenegenheid van haar hart en het gebed, dat zij tot God voor Israël doet, tot hun zaligheid is (vgl. Rom. 10 vers 1). Door de ongehoorzaamheid der Joden hebben wij barmhartigheid verkregen, opdat zij door onze barmhartigheid zouden barmhartigheid verkrijgen (vgl. Rom. 11 vers 30, 31). Voor de Jood en heiden vinden we dit verwoord in Rom. 11 vers 33 t/m 36: "O diepte des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennis Gods, hoe ondoorzoekelijk zijn Zijn oordelen, en onnaspeurlijk Zijn wegen! Want wie heeft de zin

des Heeren gekend? Of wie is Zijn raadsman geweest? Of wie heeft Hem eerst gegeven, en het zal hem wedervergouden worden? Want uit Hem, en door Hem, en tot Hem zijn alle dingen. Hem zij de heerlijkheid in der eeuwigheid. Amen".

Deze dingen leven zo ook onder ons.

B.

Is de t.v. werkelijk zo slecht?

Onze lezers weten wel, dat wij zonder meer bevestigend op deze vraag antwoorden. En we houden er ons van overtuigd, dat dit gevoelen ook zo onder ons leeft. Toch is het goed dat deze vraag gesteld en beantwoord wordt om de ogen te openen of open te houden.

We kregen in handen de vertaling van een artikel, geschreven door drs. J.R. Beeke, predikant te Grand Rapids, van de gemeente waar vroeger de bekende ds. W.C. Lamain vele jaren heeft gestaan. Ds. Beeke stelde bovenstaande vraag. Hij gaf ook het antwoord. We willen graag naar hem luisteren. Hij schrijft als volgt:

Wij leven in een zondige en pretmakende wereld en waarin onze samenleving voortdurend om vermaak en tijdverdrijf vraagt. Het doel hiervan is om de moderne mens "prettig" bezig te houden. Amusement, vermaak, tijdverdrijf zijn dingen die ons bezig houden, maar met vermindering van de werkelijkheid van leven en waarheid zoals die vermeld staan in het Woord van God. Zij geven ons geen gelegenheid om over de eeuwigheid, hel, hemel, zonden, noodzakelijkheid van een nieuw hart te denken. Ondanks dat de mensen "prettig" of "gelukkig" vermaakt moeten worden, is er nog nooit zoveel onrust, onvrede als in onze dagen geweest. Vermaak geeft altijd achteraf een leeg gevoel.

Maar niet alleen de wereld, ook de kerk is aan het afzakken naar duivelsvermaak. De satan komt niet alleen bij vrijzinnige kerken, maar ook onder ons, die zo goed weten dat Gods Woord zegt: Onthoudt u van alle schijn des kwaads. Tegenwoordig hebben wij een lachende maatschappij, maar nergens in de Bijbel staat dat Jezus gelachen heeft. Wel heeft Hij gezegd: Waakt en bidt, maar van nature waken wij niet. Onze vraag is: hoever kan ik gaan en toch niet zondigen? In plaats van: hoe ver kan ik van de zonden vlieden? Voor ons modern vermaak staat de t.v. centraal. 97% van de Amerikanen heeft t.v., 91% van de uitzendingen worden gebruikt voor amusement. De gemiddelde t.v.-kijker zit 5 1/2 uur per dag voor de t.v. Als de gemiddelde jeugd 65 jaar mag worden, hebben zij 14 jaar aan de t.v. besteed. Voor kerk, zondagsschool en catechisatie 1 jaar. Kinderen van 3 tot 5 jaar kijken in Amerika wekelijks 14 uur t.v. Om 1 1/2 uur in de kerk te zitten is vaak te lang.

T.v. is een vloed van zonden. Het is een overtreding tegen de Tien geboden:

1e gebod: De moderne mens is verslaafd aan de t.v. en stelt dat boven God.

2e gebod: In de praktijk is de t.v. een gesneden beeld in de harten van de meeste kijkers.

3e gebod: T.v.-kijkers raken er aan gewoon de Naam van God ijdel te horen gebruiken.

4e gebod: Zelfs de zondag is voor de kijkers niet heilig genoeg om de t.v. af te zetten.

5e gebod: T.v. eert geen ouders, maar degradeert het vader- en moederschap en verheerlijkt zelfs de ongehoorzaamheid van kinderen.

6e gebod: Gij zult niet doden. Voor zijn 14e jaar heeft een kind al 18.000 films met moorden kunnen zien. T.v. werkt de criminaliteit in de hand.

7e gebod: Hoe kan een t.v.-kijker respect hebben voor het 7e gebod als er zoveel programma's zijn van sexueel contact tussen mensen die niet getrouwd zijn? En niet te vergeten de kleding, gedrag, conversatie enz.

8e gebod: Er gaat geen uur voorbij waarop de kijkers zien hoe er schaamte-

loos gestolen wordt, wat veel navolging heeft na de uitzending van zo'n programma.

9e gebod: Valse getuigenis tegen b.v. een buurman wordt als geheel normaal gezien en wordt ook als zodanig op de t.v. gebracht.

10e gebod: Begeren is een begeerlijk woord voor t.v.-kijkers. Steeds worden zij door advertenties attent gemaakt op een stroom van luxe goederen, waarvan gezegd wordt dat ze zonder die luxe niet gelukkig kunnen zijn. Voor het begeren van man en vrouw zijn dagelijks op de t.v. programma's te zien die dit aanmoedigen.

Van het begin tot het eind is t.v. glorieuze zonde. Het gezinsleven wordt meer en meer veracht en ouderwets genoemd. 35% van de maaltijden in Amerika worden gebruikt voor het t.v.-toestel. Ons hart, oren en ogen staan open voor de zonde.

Eén van de vroegere predikanten uit Amerika heeft eens geschreven: Als je de zonde uit de t.v. haalt, dan kun je de toestellen aan de straatstenen niet kwijt. Ja, t.v. is werkelijk slecht.

Ik vertrouw dat de feiten voldoende voor ons zijn. Het is duidelijk tegen het Woord van God. In Psalm 119 gebiedt de Heere ons om onze ogen van de ijdelheid af te keren. Iedere studie wat betreft de t.v. heeft geopenbaard dat de t.v. ook het door God gegeven gezinsleven belemmert. Dit alleen zou al reden genoeg zijn om de t.v. direkt te verwijderen.

Tot zover het artikel van ds. Beeke. Mogelijk is de situatie in Amerika wat anders dan hier wat betreft de percentages enz., maar dat neemt niet weg, dat een waarschuwing voor ons en onze kinderen wel op zijn plaats is.

B.

Jaarvergadering V.G.S.

Op D.V. zaterdag 4 april a.s. zal in het congrescentrum "De Doelen" te Rotterdam de jaarvergadering van de Vereniging voor Gereformeerd Schoolonderwijs (V.G.S.) worden gehouden. Aanvang 10.00 uur.

De heer Ir. B.J. van der Vlies, voorzitter van de S.G.P.-fractie in de Tweede Kamer der Staten Generaal, hoopt alsdan een referaat te houden over: "Scholen besturen met meer vrijheid?"

Ook vermeldt de agenda verkiezing van bestuursleden. De volgende dubbeltallen zijn voorgesteld:

- a. A.L. de Boo (aftredend);
Ir. P. Slijkhuis te Delft.
- b. W. van 't Hul (aftredend);
J. Kraa te Rijssen.
- c. K. Meuleman (aftredend);
A. Lok te Doornspijk.

Een bezinnend slotwoord zal gesproken worden door het bestuurslid Ds. C. Harinck, predikant van de Gereformeerde Gemeente te Oostkapelle.

Voor deze vergadering zijn uitgenodigd afgevaardigden en overige leden van de bij de V.G.S. aangesloten schoolbesturen en kerkeraden, zomede onderwijsgevend.

Wij hopen dat velen hun medeleven met het reformatorisch onderwijs zullen tonen door van hun belangstelling voor deze vergadering blijk te geven.

Jaarlijkse ledenvergadering van de Vereniging "Gehandicaptenzorg van de Gereformeerde Gemeenten" op D.V. 25 april a.s.

Thema: "Gehandicaptenzorg-Gemeentezorg".

Spreker: de heer I.A. Kole te Berkenwoude. Met elkaar willen we er over nadenken hoe we de Bijbelse opdracht om zorg te dragen voor elkaar binnen de kerkelijke gemeenten gestalte kunnen geven.

Het mannenkoor "Groot-Rotterdam", dat voor ons een platenaktie heeft gehouden, zal 's middags enkele liederen zingen die aansluiten bij het thema.

Allen, zowel leden als niet-leden van onze Vereniging zijn van harte welkom.

Plaats van samenkomen: kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Zeist, Joubertlaan 5. Aanvang: 10.15 uur. Crèche aanwezig.

In verband met de broodmaaltijd stellen we het op prijs wanneer u zich vóór 14 april opgeeft bij het Landelijk Bureau van de Vereniging, postbus 404, 3440 AK Woerden of tel. 03480-20390.

De V.G.G.G. is een Vereniging die belangen behartigt van en hulp verleent aan gehandicapten en hun ouders/verzorgers.

De hulp- en dienstverlening van de Vereniging bestaat o.a. uit maatschappelijk werk, praktische pedagogische gezinsbegeleiding, praktische thuishulp en onderlinge ouderhulp.

Daarnaast kent de Vereniging regionale afdelingen, provinciale stuurgroepen, commissie activiteiten en verzorgt zij publiciteit en voorlichting.

De werkzaamheden worden verricht door vele vrijwilligers en beroepskrachten.

De Vereniging telt bijna 11.000 leden.

Het Landelijk Bureau is gevestigd te Woerden.

Voor de jeugd

Nehemia 30

"Na hem verbeterde zeer vuriglijk Baruch, de zoon van Zabbai, een andere maat."

Neh. 3 : 20a.

Beste jongelui!

We hebben er maar weer een tekst boven geschreven uit de vele teksten die het 3e hoofdstuk van Nehemia telt.

De vorige keer stonden we stil bij een begraafplaats die we op onze reis tegenkwamen, en ook bij het huis der helden dat zich daar in de buurt bevond. Zo zijn er nog meer bijzonderheden te vermelden. Als we bij het 16e vers beginnen, waar we de vorige keer gebleven zijn, dan wordt er in vers 17 over levieten gesproken. Dat waren mensen die normaal tempeldienstwerk verrichtten. Zij waren de helpers van de priesters. Doch zij betonen ook helpers te zijn bij de muur van Jeruzalem, die herbouwd moest worden. Ik wil alleen maar even op hen ook de aandacht vestigen. We zouden velen kunnen vergeten. Zo gaat dat in het leven menigmaal. Mensen die niet de eerste plaats innemen in het koninkrijk Gods, worden niet zelden over het hoofd gezien. Ze tellen eigenlijk niet mee. Doch ze worden door de Heere genoemd. En dat is belangrijk. Want het kan wezen dat men door de mensen geëerd wordt en dat God het niet doet, terwijl het omgekeerde ook het geval kan zijn. En dan is het laatste beter dan het eerste. Want menseneer is meestal van zeer korte duur, doch als men door de Heere met ere wordt genoemd, is dat van blijvende betekenis. Ik geloof dat van deze levieten te mogen zeggen.

Zo zijn er natuurlijk meer. Laten wij het niet vergeten. Het is niet belangrijk of we onder de mensen een vooraanstaande plaats in het leven innemen, doch dat onze namen geschreven staan in het boek des levens. Zo mogen we toch de bijbel wel noemen.

Wanneer we onze tocht langs de muur gaan vervolgen, lees ik in het 19e vers dat Ezer, de zoon van Jesua, de overste van Mizpa, een andere maat, tegenover de opgang naar het wapenhuis aan de hoek, voor zijn rekening heeft genomen. Schriftverklaarders weten met deze tekst geen raad. Het lijkt mij echter niet zo moeilijk. We hebben gehoord van een begraafplaats en ook van het huis der helden. Is het dan zo verwonderlijk dat er ook van een wapenhuis gesproken wordt? Dan is een magazijn geweest, waar de helden hun wapenen opbergden en wanneer zij tot daden geroepen werden, hun wapenen haalden. Want in de strijd heeft men nu eenmaal wapenen nodig. Men moet daarvoor goed uitgerust zijn. Als nu Jeruzalem het beeld is van de kerk, dan behoort daar ook een wapenhuis bij. Spreekt Paulus in Ef. 6 niet over de geestelijke wapenrusting, die elke strijder in het koninkrijk Gods aan moet doen? Die wapenen zijn de helm der zaligheid, het schild des geloofs, het borstwapen der gerechtigheid, de gordel der waarheid, het zwaard des Geestes, hetwelk is Gods woord, en de voeten moeten geschoeid zijn met de bereidheid van het evangelie. En dan moet men aldus uitgerust, biddend ten strijde trekken. Men moet dus de opgang naar Boven kennen. Dat is, uitgerust zijnde, van de

Heere moed, hulp en krachten verwachten. Dan kan men in Zijn mogendheden grote daden doen.

Het wapenhuis lijkt mij dus niet zonder betekenis. Echt wel de moeite waard om er even aandacht aan te schenken en zichzelf af te vragen of men ook in dat wapenhuis thuis is. Met andere woorden of men door het geloof de weg weet te vinden in het woord van God. Want dat is toch het magazijn waar het kind van God zijn uitrusting vandaan moet halen. Een kind van God, zonder kennis van het woord van God, is een weerloze prooi voor de vijand. En de vijanden zijn velen.

Ik kom nu bij de tekst, die we boven dit artikel hebben geschreven. Daar wordt over een zekere Baruch gesproken, die zeer "vuriglijk" zijn werk doet. Hij deed dat tot aan de deur van het huis van Eljasib, de hogepriester. Je zoudt kunnen denken, in verband met het feit dat hij een post had in de buurt van het huis van de hogepriester, dat hij een ogendienaar is geweest. Dat soort mensen heb je inderdaad. Als een meerdere zich in de buurt bevindt, of als de dominee eens komt kijken — om de zaak maar heel concreet te maken — dan werkt men zeer vuriglijk. Doch niet zodra is het "opzicht" uit de buurt, of de ijver verflauwt. In het dagelijkse leven kom je dat herhaaldelijk tegen, als je niet met je ogen dicht door de wereld gaat. Op bepaalde momenten doen ze alsof....., doch in werkelijkheid zijn zij lui. Doch ik geloof niet dat men van deze Baruch dit zo zeggen mag. Want als dit het geval geweest zou zijn, dan zou zijn naam niet met ere in de rij der bouwers voorkomen. Hij is een harde werker geweest. Een man, die weliswaar daartoe de kracht en de lust had gekregen, maar die dan ook gebruikte in de dienst des Heeren. Zulken zijn er ook nu nog.

De één heeft meer talenten ontvangen dan de ander. En aan wie veel gegeven is, van die zal ook veel gevraagd worden. Gelukkig als men met de gaven die God gegeven heeft, ook weet te woekeren. Dan zal men niet zichzelf prijzen. Maar de Heere noemt de zodanigen goede en getrouwe dienstknechten. Zij zullen hun loon geenszins verliezen. Het zal groot zijn in de hemelen. Zij krijgen het dan niet uit verdienste, maar uit genade. Zelf zouden zij het ook niet anders willen ontvangen. Want als zij alles gedaan hebben, wat zij schuldig zijn te doen, dan noemen zij zichzelf nog maar onnutte dienstknechten, omdat zij niet meer gedaan hebben, dan zij schuldig waren te doen. Wordt dit ook door jullie zo verstaan? Dan kan ook die Baruch ons nog tot lering strekken.

Wat bij de rondgang langs de muur mij ook is opgevallen, dat er verschillende werkers zijn, die in de buurt van hun huis werken. Vers 23, 28, 29, 30 en meer andere teksten getuigen ervan. Ook daar is lering uit te trekken. Mensen die geen naam hebben in de wijde omstreking, maar die in hun naaste omgeving een goede reuk verspreiden. Men zegt wel eens, en dat is ook waar, als je in Rotterdam woont, is het niet zo moeilijk om in Groningen grote verhalen te vertellen. Doch weten je huisgenoten het ook, dat je je leven in de dienst des Heeren besteedt?

Want er zijn altijd mensen geweest en die zullen er wel blijven, die ver van huis de "vrome jongen" zijn en dicht bij huis een tyran. De boom wordt altijd nog aan zijn vruchten gekend. En de vruchten vallen nooit ver van de boom. Dat wordt wel eens in een kwade zin gezegd. Doch er zit ook een goede kant aan. Het ligt er maar aan, van welke kant men de zaak bekijkt. Deze bijhuis werkers waren in hun naaste omgeving leesbare brieven. Zij toonden hun geloof uit hun werken. Het waren, om het met de woorden van Jacobus te zeggen, niet alleen hoorders des woords, maar ook daders.

Wij gaan weer verder. Je komt op reis van alles tegen. Want in vers 25 lees ik ook het woord "gevangenis". In Jeruzalem is dus ook een gevangenis geweest. Misschien denkt deze of gene, laten we daar maar gauw aan voorbijgaan, want daar kom ik liever niet terecht. Nu, het is te prijzen als je leven van een zodanige aard is, dat je niet in de gevangenis hoeft opgesloten worden. Gevangenen zijn goed voor mensen die niet deugen,

die een slecht leven leiden. En als ze gegrepen worden en opgesloten, dan is dat niet om die mensen nu eens met welbehagen te straffen, meedogenloos, doch om hen tot verbetering des levens te brengen. De een moet dan langer "zitten" dan de ander. Jullie weten wel hoe dat gaat.

In Jeruzalem waren ook mensen die in de gevangenis thuis hoorden en daar dan ook terecht kwamen, uiteindelijk tot bestwil van henzelf. Zij moesten hun kwaad zien, overdenken en tenslotte "betering des levens bewijzen".

Als ik deze laatste zin heb opgeschreven, ga ik weer verder denken. Want wij zijn kerkse mensen. Als zodanig behoren wij allemaal tot de bewoners van Jeruzalem. Wanneer nu iemand in de kerk zich misdraagt, dan komt hij onder de tucht te staan. Zo behoort het althans. Dat ideaal en werkelijkheid ver uit elkaar liggen, is mij natuurlijk heel goed bekend. Ik ga echter nu niet uit van hoe het is, maar hoe het wezen moet. Als er na de nodige vermaningen, bekeuringen, geen verbetering optreedt, dan komt men tenslotte in de ban. Dan moet men, om figuurlijk te spreken, de gevangenis in. Niet om zulk een lid het nu ook eens goed moeilijk te maken, doch om hem tot waarachtige bekering te leiden. Als dat de vrucht mag zijn, dan heeft de gevangenis toch zijn nut in de stad, dan is de tucht er niet voor niets in de kerk.

Ik herinner mij eens een verhaal gehoord te hebben van een dominee, die een lid in de gevangenis had bezocht, heel echt. Daarna kwam hij bij een vrouw waar hij dat aan vertelde. De vrouw vond het heel verschrikkelijk, als men in het leven op een zodanig laag peil is terecht gekomen, dat men in de gevangenis moet worden opgesloten. De dominee, een zeer ter zake en kundig mens, antwoordde die vrouw: Och vrouw, die man is niet slechter dan wij. Het enige verschil is ze hebben hem gegrepen en ons nog niet. Begrijpen jullie dat ook? Want als we gegrepen worden, b.v. net als Paulus, toen hij nog Saulus genaamd werd, dan komen we allemaal in de gevangenis terecht, al hebben we in onze eigen ogen naar de wet Gods onberispelijk geleefd. Wie zó in de gevangenis belandt, is door God in verzekerde bewaring genomen. Hij leert daar zijn schuld zien en belijden, om in het wonder terecht te komen, dat de Heere Jezus te Jeruzalem gevangen is genomen, veroordeeld en gedood. Waarom? Niet omdat Hij zulk een misdadiger is geweest. Want Hij heeft nooit iets onbehoorlijks gedaan. Doch Hij heeft Zich vrijwillig dit willen laten overkomen, opdat mensen die eeuwig opgesloten zouden moeten worden, vrij zouden kunnen uitgaan. Hij heeft het Zelf gezegd: "De Geest des Heeren is op Mij..... om de gevangenen te prediken loslating.....", zie Luc. 4 : 18, 19.

Je bent te feliciteren als je zó als een gevangene de vrijheid mag deelachtig worden. Want die de Zoon zal hebben vrijgemaakt, die zal waarlijk vrij zijn.

We leven in de lijdensweken. Dan wordt in het bijzonder het Borgwerk van de Heere Jezus jullie verkondigd. Hij voor mij, daar ik anders de eeuwige dood had moeten sterven. Is dat geen liefelijk evangelie? Een blijde boodschap voor hen die in de gevangenis kwijnen.

Ontvang ook voor ditmaal weer de hartelijke groeten van jullie aller vriend,

Ds. H.C. v.d. Ent.

In de Rechte Straat

Van deze stichting ontvingen we enige lektuur en wel:

Elf brochures, waarin de leer van de R.K. kerk getoetst wordt aan de Bijbel. Deze brochures kosten f 2,50 per stuk, plus de verzendkosten. Alle elf brochures tegelijk kosten f 23,50, plus de verzendkosten.

Acht foldertjes, die naar deze brochure verwijzen en die zeer geschikt zijn om massaal verspreid te worden. Deze foldertjes kosten f 0,06 per stuk. Een kleinere brochure: "Rome-Reformatie in kort bestek", waarin de leerverschillen tussen Rome en de Reformatie worden beschreven in de vorm van een gesprek tussen een rooms-katholiek en een protestant. Kosten f 1,25 per stuk, plus de verzendkosten.

We treffen uiteraard veel goeds in deze brochures aan. De ijver waarmee Ds. Hegger werkt dwingt respect af. Dat houdt niet in dat we het in alles wat hij schrijft met hem eens zijn. We krijgen wel eens de indruk dat hij de mensen anders benadert en beoordeelt dan wij dat doen, dat hij b.v. gemakkelijker aanneemt dat iemand het ware zaligmakende geloof deelachtig is op grond van de Schrift en onze belijdenis - onze Catechismus spreekt van drie stukken nodig te kennen tot zaligheid - kan worden gedaan. Er is altijd het gevaar dat iemand te haastig de handen worden opgelegd en dat men zo gemakkelijk aanneemt dat een bekering het stempel draagt van de zaligmakende werking van de Heilige Geest.

Dat neemt niet weg dat we van harte kunnen begeren dat de Heere deze brochures tot zegen van zondaren stelt om de ogen der blinden te openen.

Het adres van de Stichting "In de Rechte Straat" is postbus 131, 6880 AC Velp Gld., tel. 085-634959.

B.

Bijbelvereniging v/h De Nederlandse Gideons

Wij ontvingen het 38-ste jaarverslag 1985-1986 van deze vereniging, Sportlaan 976 te 's Gravenhage, postgironummer 53.98.98. De vereniging heeft tot doel de verspreiding van de bijbel in hotels, in ziekenhuizen, op schepen en in gevangenis. Thans zijn in ruim 2.000 hotels/motels/pensions, ziekenhuizen, gevangenis en op schepen 95.726 bijbels of bijbelgedeelten aanwezig. Aan de controle van de bijbels wordt veel aandacht besteed. Beschikbaar zijn de bijbel (Nieuwe Testament en de Psalmen) in het Nederlands, het Nieuwe Testament in het Duits, Engels, Frans en Nederlands, en een Engelse uitgave van de gehele bijbel.

De vereniging draagt er zorg voor de bijbel onder het bereik van velen te brengen, zodat zij die op zakenreis of tijdens hun vakantie in een hotel of bungalow verblijven, of in een ziekenhuis worden verpleegd met het Evangelie in aanraking komen. Thans is begonnen met de bewerking van bungalowparken, waar inmiddels duizenden bijbels zijn geplaatst. Ruim 95.000 bijbels wachten elke dag op een lezer.

B.

Boekbesprekingen

Boeken van Den Hertog b.v.,
postbus 150, 3990 DD Houten, tel. 03403-73434.

2. **Met tante mee** door G.H. den Butter-Ippel. Het verhaal gaat over drie meisjes, die geen ouders meer hebben en door een oom en tante meegenomen worden naar Canada. Ze komen daar in een gezin met kinderen. Vooral de moeilijkheden van Dorie worden beschreven, die in hoofdzaak veroorzaakt worden door het jongste nichtje, dat jaloers is en dat op allerlei wijze laat blijken. Dorie neemt zich voor om met een vliegtuig naar Nederland terug te keren. Ze ziet kans om ongemerkt de school te verlaten en begint aan een zwervtocht. Tenslotte gaat ze vermoeid op een boomstronk zitten. Intussen is ontdekt dat Dorie er niet meer is. Alle krachten worden ingespannen om haar op te sporen.

Ook oom en tante gaan het nichtje zoeken en zij worden de gelukkige vindsters. Wat zijn ze blij. Ook Dorie. Die merkt nu hoeveel zij van haar en haar zusjes houden. Het komt alles goed. We kunnen dit boek van harte aanbevelen. Het telt 123 blz. en kost gebonden f 10,73. Het is bestemd voor kinderen van 8 tot 12 jaar. De illustraties zijn van Jaap Kramer.

3. **Gerechte straf** door Fannie van Eden. Dit boek bevat twee verhalen uit het oude Engeland. Ze zijn opnieuw bewerkt door W.P. Balkenende. De illustraties zijn van Jaap Kramer.

Het eerste verhaal gaat over **De erfenis van oom Kendle**. Deze oom wilde aanvankelijk neef Jacob als enige erfgenaam benoemen.

Diens naam wordt echter besmeurd. Daardoor kwam hij ook niet aan het hoofd van een belangrijke onderneming. Hij bleef daar in dienst al een karig betaalde klerk. Hij en zijn gezin leefden gelukkig, bij het Woord des Heeren. De schuldige was een eigen neef. Oom Kendle trouwde op latere leeftijd. Na zijn dood wilde zijn weduwe nader met de familie kennis maken. Ook met het oog op de vraag wie de erfgenaam zou zijn. Zij wist alles zo te organiseren, dat de onschuld van Jacob duidelijk uitkwam en ook dat diens neef de oorzaak van alle laster was. Jacob komt met zijn gezin op de buitenplaats van oom Kendle te wonen.

Het andere verhaal is getiteld: **De jonge graaf Delamere**. Het gaat over een jonge graaf die na zijn studie langdurig gaat reizen. Hij ontmoet een leraar die sprekend op hem lijkt. Bij een bergtocht stort de graaf omhoog. Hij blijft in leven, maar zijn verstand is beneveld. De vriend doet het voorkomen alsof hij de graaf is. Hij reist naar Engeland en komt bij de grafelijke familie, waar hij doet alsof hij de eigen zoon is. Tenslotte komt de ontkenning. De leraar wordt onmaskerd en veel komt weer goed.

Het zijn spannende verhalen met een godsdienstige inslag. De mensen die fout zijn worden slecht getekend en daar is wel aanleiding voor. Maar de mensen die met de Heere rekening houden worden wel wat te ideaal voorgesteld. De werkelijkheid is anders. Dit moeten we bij het lezen wel bedenken. Overigens hebben de verhalen een goede strekking, zodat we het boek kunnen aanbevelen.

Het telt 200 blz. en kost gebonden f 19,50.

B.

Brochures van de Willem de Zwijgerstichting.

1. **Kuyper, Hoedemaker en de Doleantie** door Dr. R.H. Bremmer.

In 1986 was het een eeuw geleden, dat de doleantie een feit werd. Het bestuur van bovengenoemde stichting vroeg dr. Bremmer een geschrift over deze kerkelijke beweging te schrijven. Dat heeft hij op zich genomen. Deze brochure gaat hier over.

Na een Woord vooraf en een Inleiding volgen er drie gedeelten:

- I. De jonge Kuyper: in de kerkelijke arena: Beesd en Utrecht — Kuyper in Amsterdam — in de politiek — terugblik.
- II. Doleantie: op nationaal niveau — proponentenformule en attestenkwestie — het "Tractaat": een "masterplan" — ontkenning.
- III. Kuyper en Hoedemaker: 1886: van schorsing naar Doleantie — wie was Hoedemaker? — Hoedemakers positiebepaling — aan de poort van de Doleantie: wijkende wegen.

Daarna komt er nog een Epiloog.

Dr. Bremmer geeft ons in deze brochure van 96 blz. heel veel. Hij zegt in zijn Inleiding: "Wie van kerkgeschiedenis houdt, is op zulke complexe gebeurtenissen als de Doleantie niet gauw uitgekeken."

De brochure kost f 14,50.

2. **Zwingli** door Dr. G.W. Locher.

De schrijver heeft in 1984 op vele plaatsen in Zwitserland voordrachten voor gemeenten gehouden. In dat jaar was het 500 jaar geleden dat Zwingli geboren werd. De voordrachten zijn gebaseerd op nieuwe studiën en onderzoek van Zwingli en zijn werk. Ze werden met het oog op de publikatie in Nederland enigszins bijgewerkt, maar behielden, wat de vorm betreft, het karakter van voordrachten. Ze handelen over:

- A. Het levenswerk van de Reformator Ulrich Zwingli.
- B. Huldrych Zwingli's getuigenis over Christus.
- C. De draagwijdte van Zwingli's Reformatie.
- D. Zwingli's invloed in Nederland.

De brochure telt 48 blz. en kost f 8,60. De brochures zijn te bestellen bij de Administratie van de Willem de Zwijgerstichting, postbus 642, 7300 AP Apeldoorn. Vaste donateurs ontvangen de twee jaarlijks uitkomende brochures voor de *minimum* bijdrage van f 10,- per jaar. Er is een lijst van reeds verschenen brochures verkrijgbaar.

De arbeid van de stichting heeft ten doel

verdieping en versterking der reformato-
rische beginselen in ons volksleven, alsmede
de verlevendiging van het historisch besef
en verdediging van het protestants-nationaal
karakter van ons volk, gelijk dit onder invloed
van de Hervorming en onder leiding van
Oranje zijn stempel ontving.

B.

Boeken van Harderwijker Drukkerij en Uitgeverij

Hoofdweg 1b, 3842 GZ Harderwijk,
tel. 03410 - 13308

1. Ontknoping op maandag door B. Vellinga

De korte inhoud is als volgt op de achterzijde van de band weergegeven: "Twee vrienden uit Veenbrugge, Jelle Verduijn en Wim Versteeg, zijn uitgenodigd te komen kamperen bij oom Tom, die in Lage Vuursche een groot, oud huis heeft gekocht. Na enige verwikkelingen komen ze aan op de plaats van bestemming. Als de twee neven uit Middelburg gearriveerd zijn en als ze in het huis een oud boek ontdekken, waarin de vindplaats van een schat beschreven wordt beginnen de avonturen pas goed. Het oude huis speelt daarbij een belangrijke rol. De vragen stapelen zich op: Wie van hun verworven kennis is te vertrouwen? Wie heeft ze het boek afhandig gemaakt? Hoe kan een schilderij vanzelf verdwijnen en weer terugkeren? Wie is de geheimzinnige schim in het huis? De gebeurtenissen volgen elkaar snel op. Totdat..."

We willen daaraan nog iets toevoegen. Het is een boek dat van het begin tot het einde jonge mensen zeker zal boeien. Het gaat in het boek vooral om een schat die in het oude huis verborgen moet zijn en waarnaar al langer gezocht werd. De vrienden vinden de schat, maar die lijkt hun toch nog te ontgaan doordat zogenaamde vrienden zich die weten toe te eigenen. Maar het slot is dat de dieven gegrepen kunnen worden. Dus de schat komt, althans voor een deel in bezit van de eerlijke vindsters.

Een andere afloop van het verhaal zou niet bevredigen. Maar toch vragen we ons af of lezers van het boek niet bevangen kunnen worden door de begeerte om ook in het bezit van zo'n aardse schat te komen, misschien zelfs op een wijze dat ze er helemaal door in beslag worden genomen.

In zo'n boek horen we niet de boodschap van de Heere Jezus: Vergadert u geen schatten op de aarde, waar ze mot en roest verderft, en waar dieven doorgraven en stelen, maar vergadert u schatten in de hemel, waar ze noch mot noch roest verderft en waar dieven niet doordraven noch stelen. Want waar uw schat is, daar zal ook uw hart zijn. Mt. 6 : 19-21.

Dat betreuren we. Overigens is er veel goeds van dit boek te zeggen. Er is nog sprake van gebed en van bijbellezen. De tekenaar geeft een afbeelding van het oude huis. Hij heeft geen rekening gehouden met de beschrijving op blz. 7.

De schrijver van het boek is leraar Nederlands aan de Udemansscholengemeenschap te Hoevelaken.

Het boek is geschikt voor de jeugd van 11-16 jaar. Het telt 159 blz. en kost gebonden f 18,75.

2. Stadsjongen in oorlogstijd door R. Hoo- gerwerf-Holleman.

Dit boek bevat een treffend verhaal uit de oorlogstijd. Het gaat in hoofdzaak over een jongen, die Leen Koedam genoemd wordt. Hij had een Godvrezende grootvader. Zijn ouders leven in de wereld. Zijn vader was voddeboer en ging in oorlogstijd met anderen in de zwarte handel. Leen kon daar niet aan meedoen. De Heere werkte in zijn hart. Leen kwam veel bij zijn grootvader. Na allerlei gebeurtenissen werd er een overval gedaan bij de ouders van Leen. Het was op Kerstavond 1944. Leen was naar zijn grootvader gegaan. Het zou bij de ouders van Leen een gezellige avond worden, waar ook vrienden bij tegenwoordig waren. Maar de Duitsers verstoorden het feest en namen allen mee. Die zijn naar Duitsland vervoerd en nooit teruggekomen. De grootvader van Leen sterft en Leen blijft alleen achter. Het zijn moeilijke wegen voor hem. Het boek eindigt met een hoofdstukje over het huwelijk van Leen met Emmi, het naaister-
tje over wie ook in het boek wat verteld

wordt. We krijgen de indruk, dat Emmi de schrijfster van het boek is en Leen haar man. We kunnen dit boek van harte aanbevelen. De correctie had beter kunnen zijn. Het boek telt 64 blz. en kost gebonden f 9,95. Het is bedoeld voor kinderen vanaf 9 jaar.

B.

Boeken van Van den Berg b.v. Zoutverkopersstraat 7, 3334 KJ Zwijndrecht, tel. 078 - 100911.

1. **Ds. Daniël Bakker**, zijn leven, opvolgers, gemeenten, brieven door drs. H. Florijn. Enkele jaren geleden verscheen er een boek over Ds. Pieter van Dijke, die in en buiten Zeeland in Ledeboeriaanse en andere gemeenten heeft gearbeid. In zulke gemeenten heeft ook Ds. Daniël Bakker gepreekt en andere arbeid verricht. Het boek dat nu verschenen is licht ons daaromtrent uitvoerig in. Ds. E. du Marchie van Voorthuysen schreef een Woord vooraf. Drs. Florijn zegt in zijn Ten geleide: "Ongeveer honderd jaar geleden overleed in 's-Gravenpolder ds. Daniël Bakker. Een predikant die in zijn dagen een grote rol gespeeld heeft in wat men tegenwoordig noemt de Kleine Kerkgeschiedenis. Het geven van een overzicht van zijn leven, geschriften, opvolgers en gemeenten is het doel van dit boek." Het boek bestaat uit vier gedeelten.

Het eerste gaat over Ds. Bakker zelf: 1. De boer van 's-Gravenpolder, 2. Beking, 3. Als de grootste de zondaren, 4. Het conflict met ds. Van Dijke, 5. Prediking, 6. Werkzaamheden in de gemeenten, 7. Andere voorgangers, 8. Het kerkelijk standpunt, 9. Zorg voor het onderwijs, 10. Huiselijk verkeer, 11. Geschriften van ds. Bakker, 12. Laatste ziekte en sterven van ds. Bakker, 13. Reacties op het sterven.

Het tweede gaat over de predikanten Marinus Ruben (1840-1910), Leendert Hubregtse (1845-1922), Gerrit van der Garde (1853-1933) en Willem Baaij. Laatsgenoemde is jarenlang Chr. Geref. predikant geweest. We hebben hem goed gekend en vele lezers zullen zich hem herinneren en dan denken we in het bijzonder aan hen in wier midden hij gearbeid heeft.

Het derde gaat over de gemeenten waar ds. Bakker gearbeid heeft. Dat zijn er in totaal bijna dertig.

Het vierde bevat de bijlagen, met o.a. 47 (meest korte) brieven van ds. Bakker, een literatuurlijst en een register van personen. In dit boek komt naar voren dat de Heere doorgaat met Zijn arbeid tot zaliging van zondaren. Daarvoor gebruikt Hij mensen. Ook hier komen we in aanraking met arbeiders, aan wie niets menselijks vreemd is geweest. Alleen het werk des Heeren is volmaakt en daarom gaat dit werk door. Mensen vallen weg, maar de Heere blijft arbeiden, ook in de plaatsen waar ds. Bakker en anderen hebben gewerkt. We moeten het wel betreuren, dat er zoveel verdeeldheid is onder hen die de Heere vrezen. Die zijn nog te vinden in allerlei kerkelijke verbanden. Zulke boeken hebben ons veel te zeggen.

Dit boek telt 349 blz. en kost gebonden f 37,50.

2. Gevoerd uit modderig slijk door Ds. M. van Beek.

In dit boek zijn opgenomen de samenspraken, die ds. Van Beek geschreven heeft voor de Wachter Sions van de Gereformeerde Gemeenten in Nederland. In totaal zijn er 109. Ze verschenen is genoemd blad in de jaren 1969-1974.

In de samenspraken zijn Jan en Kees aan het woord. Jan is iemand die op de weg des levens is; dat is met Kees niet het geval. Deze laat wel merken dat hij er geen lust in heeft om de Heere te zoeken. Toch luistert hij naar Jan en steeds weer stelt hij belangstellende vragen. Jan vertelt in de samenspraken hoe de Heere hem geleid heeft en wat hij na alle bemoeienissen des Heere nog mist.

Ds. van Beek is niet oud geworden. Op 61-jarige leeftijd is hij heengegaan. We hebben hem een paar keer op een begrafenis ontmoet. De laatste keer slechts kort voor zijn overlijden. Hij heeft het op zijn ziekbed nog moeilijk gehad, maar de Heere heeft hem in de ruimte gesteld. Nu is hij de strijd te boven.

Zulke samenspraken hebben een persoon-

lijke inslag. Er blijkt b.v. uit, dat de schrijver een tegenstander was van het verenigingsleven. Eigen levenservaringen komen duidelijk naar voren.

We hebben dit boek met belangstelling gelezen. Het is te begrijpen, dat de familie er prijs op stelde, dat de samenspraken in boekvorm werden uitgegeven. En ook zijn vrienden en de leden van de gemeenten die hij gediend heeft. Zo kunnen de samenspraken voor velen nog tot een blijvende herinnering zijn. En de Heere kan het boek gebruiken tot zegen van zondaren.

Ds. F. Mallan schreef een Voorwoord. Daaruit blijkt dat ds. Van Beek als in het harnas gestorven is. Op de dag waarop hij in het ziekenhuis werd opgenomen had hij tevoren al vijf ziekenbezoeken afgelegd.

Het boek telt 274 blz. en kost gebonden f 37,50.

3. **Zielseenzaame meditatieën** door J. Eswijler. Zo luidde de titel van dit boek bij de verschijning in 1685: over de voornaamste waarheden van het evangelie, vertonende hoedanig een ziel op vrije genade door het geloof op de Heere Jezus zal leven. Het boek trok bij de verschijning weinig aandacht. Van de schrijver zelf is niet veel bekend. Hij was binnen-vader in het burgerweeshuis te Hoorn.

L.M.P. Scholten schreef een Ter inleiding, waaruit we een en ander overnemen. In 1734 bezorgde J. Boutkamp te Rotterdam een herdruk, met approbatie van de classis Schiedland. Hij had Eswijlers boek met behoud van de inhoud omgewerkt tot een "Nuttige samenspraak van een heilbegerigen en een euangelist, Bij wijze van vrede en antwoord opgesteld uit voorafgegane zielseenzaame meditatieën over de waarheit des euangeliums" enz. Nu trok het veel aandacht. Er kwamen herdrukken. Er kwamen kerkelijke bezwaren. Tegenstanders gingen schrijven, ook voorstanders, o.a. (waarschijnlijk) Th. van der Groe en Jacob Groenewegen.

"Scherp en helder" — aldus Scholten — stelt hij het onderscheid tussen Wet en Evangelie. De wet eist volmaakte gehoorzaamheid, ook in de eis des geloofs, opdat de zondaar overtuigd worde, en bij de voortduur blijve, van eigen volstreckte onmacht tot enig goed. De eis van de wet blijft bestaan, maar opdat de wet zo een tuchtmeester zij tot Christus, om in en door Hem de ware vrede en de verzoening met God te mogen vinden.

Daarbij distancieert Eswijler zich onomwonden van de geestdrijverijen van de zg. mystieken en piëtisten. Terwijl hij enerzijds waarschuwt om zich niet onder de schijn van godzaligheid een zegen in te beelden die als het ware wel automatisch gepaard zou gaan met een ernstig gebruik der middelen, benadrukt hij tegelijk onverkort de plicht en de noodzaak van het gebruik der door God ingestelde middelen. Telkens weer klinkt zijn waarschuwing dat geringschatting van de middelen door God bezocht wordt met magerheid in de ziel. Maar tegelijk handhaaft hij Gods volstreckte vrijmacht in het geven van zegen op het gebruik van de middelen.

In feite is Eswijlers boodschap samen te vatten in dat ene Schriftwoord: Maar Ik zal in het midden van u doen overblijven een ellendig en arm volk; die zullen op de Naam des HEEREN betrouwen (Zef. 3 : 12), zonder ook maar enigszins zelfs ook van dat betrouwen hun grond te kunnen maken. Alleen, ken uw ongerechtigheid, leef gedurig onder het gezicht van uw onmacht, om de Heere niet langer meer vooruit te willen lopen, maar Hem te leren volgen en alzo biddende bekwaam gemaakt te worden te wachten op de vervulling van Zijn beloften, zonder Hem nog ergens in te willen bepalen.

Hoe actueel is dat, juist in deze tijd!"

Tot zover Scholten.

Niet allen zullen kunnen inkomen in de meditatieve geest van Eswijler. Daardoor kan men gemakkelijk tot de conclusie komen dat Eswijler dwaalt. We hoeven ook niet zonder meer aan te nemen, dat alles wat Eswijler schreef, feilloos is. We willen een voorbeeld noemen. Op blz. 22 zegt de schrijver, dat het evangelie ons uit zijn natuur niet gebiedt bekeert u of gelooft. Dat geschiedt uit kracht van de wet. Maar in Markus 1 : 14 en

15 lezen we dat de Heere Jezus het evangelie verkondigt en zegt: bekeert u en geloof het evangelie.

Zo'n werk moet met oordeel des onderscheids gelezen worden. Dan is er stellig veel goeds in te vinden.

Het geheel zou overzichtelijker geweest zijn, wanneer het was verdeeld in hoofdstukken of in elk geval in gedeelten met kopjes erboven. Het boek bestaat nu uit een lange samenspraak tussen een heilbegerige en een evangelist.

Zalig worden is een werk van Gods vrije genade. Dat komt hier duidelijk naar voren. Maar we mogen toch ook niet vergeten dat er de welmenende roepstem tot bekering is. Het een sluit het ander niet uit. Zie D.L., hoofdstuk I, artikel 3. En ook hoofdstuk II, artikel 5.

We willen op enkele drukfouten wijzen. Op blz. 144 staat Ez. 23 : 23; dat moet zijn Ex. 23 : 23. Op blz. 215, 4e regel van onder, moet het woord: gedaan vervallen. Op blz. 217, bovenaan, staat vijandschap; moet dit niet zijn: vijand?

Het boek telt 231 blz. en kost gebonden f 37,50.

B.

Boek van Den Hertog B.V.

Postbus 150, 3990 DD Houten, tel. 03403-73434.

Het evangelie verkondigd door Ds. D.L. Aangeenbrug.

De uitgever schrijft in zijn Verantwoording: "Meer dan een halve eeuw heeft Ds. D.L. Aangeenbrug het Evangelie in ons land verkondigd. Ter nagedachtenis aan deze bij velen geliefde predikant verscheen in 1985 het boek *Dienstvaardig tot Zijn eer*. Dit boek bevat een levensschets, verslag van zijn begrafenis, twee brieven, eerste en laatste preek en negen meditaties. Verder is van hem in 1948 nog één preek in druk verschenen: **De zingende stem in het venster**, een tijdprek over Zefanja 2 : 14b, uitgesproken op 17 juli 1947. Mede op verzoek van velen heeft de familie Aangeenbrug nu een tiental preken op schrift gesteld, die hun vader heeft uitgesproken tussen 1962 en 1981. Behalve wat stilistische wijzigingen, worden deze preken de lezer aangeboden zoals ds. Aangeenbrug deze heeft uitgesproken."

We hebben dus te maken met preken die niet zijn uitgeschreven, maar uitgesproken. Daarmee moeten we bij de beoordeling rekening

Johannes 3 : 3.

De kerkeraad der Christelijke Gereformeerde Kerk te Werkendam geeft met droefheid kennis dat de Heere nog vrij plotseling uit het midden der gemeente heeft weggenomen haar oud-ouderling

GERRIT VISSER

op de leeftijd van 83 jaar.

Met de hem van God geschonken gaven heeft hij de gemeente vele jaren in alle getrouwheid mogen dienen.

De Heere sterke en trooste de familie en heilige deze roepstem aan het hart.

Namens de kerkeraad der Chr. Geref. Kerk te Werkendam,

Ds. A. van Heteren, praeses.
G. Oldenburg, scriba.

Werkendam, 4 maart 1987.

houden. We gaan ze niet toetsen aan de eisen van de homiletiek, maar willen ze zien in het licht van de inhoud. Uit de preken blijkt dat zijn begeerte is geweest om een leidsman tot Christus te zijn.

Het ligt voor de hand dat vooral zij die ds. Aangeenbrug gekend hebben verblijd zullen zijn met deze uitgave. Hij heeft voordat hij predikant werd nog een aantal jaren onze kerken als lerend ouderling gediend.

De preken gaan over Psalm 141 : 2 (2 preken), Mattheüs 10 : 29 en 31, Psalm 45 : 4-6, Jeremia 7 : 2, Psalm 87 : 1-3, Handelingen 2 : 17-20, 1 Samuel 20 : 20a (2 preken) en 1 Samuel 23 : 16-18. Het boek bevat dus in totaal 10 preken.

Het telt 123 blz. en kost gebonden f 26,50.

B.

Het testament van Abigaël Gerbrants 4.

En toen Abigaël zag, dat ik, haar moeder en al de omstanders weenden, sprak zij: Wij hebben hier geen blijvende plaats, maar moeten allen van hier verhuizen. De patriarchen waren hun leven zat en wilden Christus met een wolk in de lucht tegemoet trekken. Troost elkander met deze woorden, dan zal het Lam ons leiden tot de frisse wateren en God zal alle tranen van onze ogen afwissen.

Ik zeide tot haar: Hoe is het met mijn dochter Abigaël? Zij antwoordde: Vader, ik ben in des Heeren wijnberg en Hij geeft de laatste zoveel als de eerste. Ik moet werken de werken Desgenen Die Mij gezonden heeft, zolang als het dag is, want als het nacht is kan niemand werken.

Haar moeder vroeg: O Abigaël, toen jij gezond was en naar uw gewoonte tweemaal daags in uw slaapkamer bad, kon jij toen wel bidden met tranen? Zij antwoordde: Meest met tranen, en ik heb altoos gebeden, dat ik godzalig leven en sterven mocht. Wel, zeide haar moeder, de Heere heeft u verhoord. Ik zei: Denk om uw loopbaan, waarop zij antwoordde: Ik loop niet op het onzekere, maar naar het voorgestelde perk, 1 Corinthe 9 : 20. Ik zeide: O Abigaël, mijn lieve dochter, wees welgemoed. Zij antwoordde: Ja, lieve moeder, al ging ik in het dal des doods, ik zou niet vrezén, Psalm 36 : 4. Want de Heere is mij ter rechterhand. Psalm 25 : 8 en 18 : 33. Met Hem wil ik over de muren springen; ik vermag het alles door Hem, Die mij kracht geeft, Filippenzen 4 : 13. Ik zeide: Houd u toch vast aan des Heeren Heilig Woord. Zij antwoordde: Ik heb het liever dan vele duizenden stukken goud en ik draag het in mijn hart en in mijn gemoed, hetwelk ik niet overtreed, terwijl zij zei: Mijn lieve moeder (met tranen) het is mij leed, dat ik ooit gezondigd heb tegen mijn Heere en mijn God. Ik zeide: Abigaël, hoe is uw Bruidgom gesteld als een zegel op uw hart? Zij zeide: Hij is in mijn hart geschreven met gouden letteren, welke kostelijke rede ik nooit tevoren gehoord had.

Zie, lieve vrienden, dit is het dood-testament van mijn dochter Abigaël, en toen ik zag dat

haar spraak haar in de steek liet, bad ik met het volk en zij roerde inwendig haar tong, maar niet haar lippen. Doch eer haar de dood overviel had zij tot haar God gebeden: O Heere, wanneer het gezicht mijner ogen, het gehoor mijner oren mij begeeft en de tong hoort en ziet spreken, o Gij kenner van alle harten en onderzoeker van de nieren, Gij weet uit welk hart het spruit.

Hiermede heeft de lieve dochter geëindigd de tijd van achttien jaren. De Heere verlene mijn andere kinderen de genade, dat zij mogen nalaten zulk een of een dergelijk testament.

Hier volgt hoe zij de tijd van achttien jaren gewandeld heeft, zonder enige grootspraak. In haar jonkheid ging zij gaarne ter school. In haar zeventiende jaar deed zij belijdenis des geloofs en ging zij tot het H. Avondmaal: ja al zo'n belijdenis, dat ze in de tegenwoordigheid van een kamer vol volks niet een woord miste in het korte onderzoek, tot verwondering van de tegenwoordige ouderlingen.

Zij ging niet alleen graag naar de kerk, maar haar zuster van veertien jaar gaf ze dikwijls geld, opdat ze daarvoor ter predikatie zou komen.

Zij bad niet alleen graag, maar ze dwong de jonge kinderen tot bidden, of zij wilde hen geen eten geven.

Zij las niet alleen zeer graag halve nachten, maar gaf ook haar broer Johannes geld om enige hoofdstukken te lezen, wanneer zij met naalden en spelden werkte, en zij las graag in de zes boeken van Bullinger, in het Martelarenboek en in haar Bestevaders Bijbel.

Nooit van mijn leven hoorde ik haar een werelds lied zingen noch de wijs daarvan, maar zij zong graag de Psalmen van David, inzonderheid de 23e, 103e en 111e. Ja, ik heb de Heere lief, Psalm 116.

Zeër gaarne gaf zij aalmoezen aan de armen. Want toen ze ziek lag en zag dat haar moeder om Gods wil wat gaf, sprak Abigaël: Tobias leerde zijn zoon om als hij veel had hij veel moest geven en als hij weinig had hij van het weinige ook zou mededelen.

Nooit ging zij uit zonder toestemming en als zij uitging, vermengde zij zich niet met hen die speelden, maar met hen, die over Gods Woord spraken.

Hier eindigt het testament van Abigaël Gerbrants, jongedochter.

N.B. We hebben dit verhaal zoveel mogelijk woordelijk overgenomen uit een oud boekje dat we van een vriend ter lezing ontvingen. De taal is wel wat gebrekkig, maar toch wel duidelijk.

B.

Door de bomen het bos niet meer zien

De bekende GBS-brochures wijzen u de weg in het vertaalgebied.

Statenvertaling contra Nieuwe vertaling, A. Bergsma, 48 pag. f 3,95

De Heilige Schrift en haar gezag, drs W. van den Hoorn, 64 pag. f 6,95

De Nieuwe Psalmberijming getoetst, ds J. van der Haar, 52 pag. f 3,—

Groot Nieuws, een ramp voor de kerk, A. Bergsma, 60 pag. f 4,75

God geopenbaard in het vlees, rev. T.H. Brown, vert. T. Braaksma, 28 pag. f 3,50

Dit hele pakket, 5 brochures, totaal ruim 250 pagina's als extra aanbieding f 19,75

GEREFORMEERDE BIJBELSTICHTING

ANTWOORDNR. 18 3300 WB DORDRECHT

WESTKAPELLE TE HUUR

Vakantiehuis en luxe starcaravan op zeer mooi en rustig plekje op boerderij bij het strand. Telefoon 01187 - 1441

Wel eens op TEXEL geweest?

Beslist de moeite waard. Bos, duinen, zee, vogelbroedplaatsen, visgelegenheden, etc., en ... rust.

U kunt op 'DE VERRASSING'

gebruik maken van volledig pension voor groot en klein.

Prijzen v.a. f 270,- p.w. Of u kunt kiezen voor een bungalow met alle comfort of starcaravan.

Voor 60-plussers speciale voor- en naseizoenprijzen.

Vraag vrijblijvend onze kleurenfolder aan. Tel. 02223-661 of 391.

STICHTING
REFORMATORISCHE
HULPAKTIE
WOORD EN DAAD

**WOORD
& DAAD**

Postbus 560,
4200 AN Gorinchem
Telefoon 01830 - 24288
Postbank 30.20.900
ABN 50.98.11.566

MENSEN HELPEN MENSEN, DAT HELPT!

**ONDERVOEDING / ZIEKTEN
ANALFABETISME
SLECHTE HUISVESTING**

Samen kunnen we daar veel aan doen.

Daarbij is ook

UW HULP NODIG!

Steun een eigen projekt voor f 25,- per kwartaal.

Informatiebulletin wordt u op aanvraag toegezonden

